

Năm thứ ba, số 115

LỤC TỈNH TÂN VĂN

GIÁ BÁN NHẬT TRÌNH

Mua một 12 tháng, 5 \$ 00
 — 6 tháng, 3 00
 Mua chịu 12 tháng, 8 00
 — 6 tháng, 5 00
 Không bán 3 tháng.

聞新省六

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Giá bán lẻ từ số: 0 \$ 10

Ai muốn mua nhật trình thì gửi thơ và bạc, phải để như vậy: Lục-tỉnh-tân-văn Saigon.

Chủ-nhơn: F. H. SCHNEIDER | Chủ-bút: Lương-khắc-Ninh

Quán Nhựt-trình ở tại đường KRANTZ số 4. — Nam-trung cũ nay đổi hiệu là:

LỤC-TỈNH KHÁCH-SẠNG

Giá tiền in những lời rao và yết thị trong nhật trình Lục-tỉnh-tân-văn

Một trường, bề vuông 24 phân, cả hai bên giá mỗi tháng là 20 \$.

Một trường, bề vuông 24 phân, một bên hay là 12 phân cả hai bên, giá mỗi tháng là 12 \$.

Một phân tư trường, bề vuông 12 phân,

một bên, hay là 6 phân cả hai bên, giá mỗi tháng là 7 \$.

Một phân tám trường, bề vuông 6 phân, một bên, hay là 3 phân cả hai bên, giá là 4 \$ mỗi tháng.

Còn mỗi một phân mà in hai bên giá là 2 \$ mỗi tháng; như một bên thì 1 \$.

MỤC LỤC

1 — Vật khỉnh phỉ trong (Chủ-bút)	8 — Nhị tài tử (Á-Lý)
2 — Thời luận (Thăng-Dinh)	9 — Hạt vừng lương (Đo-ngọc-ân)
3 — Mãng công Tam-nhiệt đại lễ (P. N. Cầu-kho.)	10 — Chờ sai sửa lại (H. H.)
4 — Mãng người công nghiệp (Tri-âm)	11 — Hoàng việc địa dư chí (Phan-quốc-quan)
5 — Lời rao kêu chúng (Hà-nguyệt-quê)	12 — Thơ tin văn lai (Nguyễn-hữu-Tinh)
6 — Phương đuyền đạo tế đê (Ba-Tiên và Bảy-Lô)	13 — Cuộc dựng hình ông Pétrus Ky (Huỳnh-[?]-V)
7 — Khen cô tá quan (Nguyễn-đức-Hoài)	14 — Các lời rao

50 65213

14 5 57

LỤC TÌNH TÂN VĂN

LỜI RAO

Sách của ông Boscq, là Đô-sự tại Thượng-thơ, lãnh dạy tiếng Annam và chữ Tàu.

Các thứ sách của ông Boscq này đang in lại nữa, khi nhập trường thì có đủ hết.

Mấy thứ sách in lại có hình mới nhiều, giúp thêm sự học chữ Tây và chữ Quốc-ngữ dễ lắm.

- 1° Sách dạy đọc chữ Tây có hình. 0 \$ 60
- 2° Sách dạy đọc chữ Quốc-ngữ có hình. 0 50
- 3° Sách dạy phong hóa và nhơn vật có hình. 0 60
- 4° Sách dạy phong hóa thường dùng chữ Tây. 1 00
- 5° Sách dạy về cách dưỡng sanh chữ Quốc-ngữ. 0 50
- 6° Sách dạy về cách dưỡng sanh chữ Tàu. 0 60
- 7° Sách dạy cách nói chuyện tiếng Langsa với tiếng Annam 2 00

Cần hơn hết sẽ in lại sách Premier livre de lecture française (Sách sơ học đọc chữ langsa có vẽ hình mới in lại và thêm nhiều hình mới).

Xin các sư trưởng và sĩ tử hãy mua sách ấy đã hay, dễ học và có ích lắm.

Những sách của Boscq làm ra có hình, là một điều có ích nhiều lắm cho các thầy dạy và các học trò, mỗi nhà bán sách đều để bán đủ hết.

Giá lúa

Lúa chở tới nhà máy mỗi tạ 68 cân, tây giá là 2 đồng 5 cật.

Giá bạc

Hàng Đông-dương. 2 quan 40
 « Hóng-kong-Shanghai. 2 « 40
 Kho Nhà-nước. 2 « 40

BỔN QUẢN MINH CÁO

Nhơn hỏi chủ hãng bèn tày quên gói đủ chữ đến cho nhà in này. Thiếu chữ Đ hoa, nên từng phải sắp chữ đ thường mà thế vô.

Xin các sĩ tử chờ lấy lầm lạ, và phải cứ theo niêm luật mẹo dạy chỗ nào phải dùng chữ Đ hoa, thì cứ theo đó mà tuân, chớ khá bắt chước theo cách tờ Tân-Văn này.

Chừng kỳ tàu sau có khi sẽ có đủ chữ, thì chừng ấy mới rành. *Bổn Quán.*

Vật khinh giá trọng

đất Nam-kỳ thật là tốt lắm, hễ không trồng giống chi thì thôi, chớ như trồng hoặc gieo hạt, hoặc cấy nhánh, đều lên tươi tốt, huê quả sum sê, dầu người tha bang ngoài quốc, xem đèn cũng đều khen ngợi luôn.

Tuy dạng cỏ đất-dại tốt, mà người bốn-xứ chưa thấy rõ cuộc làm ăn cho xa, cứ một đều hễ người dị quốc ưa mua bán vật chi, thì mới xúm mà đua chen trồng tía vật ấy. Ví như lúa gạo cùng là dứa, đang lúc này thì mỗi người chăm chỉ trồng có hai thứ ấy nhiều hơn; cũng bởi để bán, nhà buôn lớn nhỏ cũng đều mua lúa và mua dứa khô.

Xét cho chí lý như vậy cũng là phải lẽ, hễ có bán dạng, mới có trồng, vì như không, thì trồng làm chi? ích lợi vào đâu mà dám phí công và bỏ của,

Trong khi trước ba năm rồi, tôi đã luận cuộc trồng cây gia tây, (caoutchouc) là một cuộc lợi lớn cho người trong nước; loại cây gia thun ấy là vật đang cần dùng trong thế gian, trong bầu trời đất; để dùng làm bánh xe, làm giày, làm nhiều việc cần ích cho đời; Nếu ai mà lập vườn ấy trước thì là hưởng trước, giống cây ấy không khó trồng là một đều tự tiện thứ nhất, dễ giữ kẻ gian, là một đều thứ nhì, ai ăn trộm lá nhánh cây ấy làm chi? để bán cho người ta lấy mũ nó mà thôi, không thất công chút nào.

Vậy hễ ai mà có trí, để giờ chi chơi

Lời rao

Cho chú vị lục châu hay: Tại tiệm tôi có bán những máy hát (gramophone) chạy bằng kiem đủ thứ hiệu, và có bán hát Langsa, bản Các-chú và Annam.
Có bán đèn thấp essence và manchon,

bởi vô ích lo mà lập lầy một trăm mẫu vườn thứ đó, thì nội trong mười năm ắt là làm dạng một tên phú-hộ.

Ấy là cây da thun, đều đã luận rồi; nay nhơn điệp nhắc lại ít hàng chữ thường cho chú-vị bạn bốn bang nhớ.

Chớ câu: Vật tuy khinh mà giá trọng, là một vật dễ trồng hơn hết trong xứ này.

Mới đây có một bạn hữu, là người Pháp-quốc, đến thăm tôi, và xem ý tứ cần mẫn về việc lập vườn với giống cây dễ trồng, mà lợi to; vì tại chánh nước nơi Paris người ta cỏ đủ thứ máy mà làm chỉ vải, cần mua thứ bông gòn dạng mã làm chỉ, đã tốt mà chắc; hém vì người ở xa Nam-kỳ, nên chưa hiểu xứ mình có giống cây gòn là vật dùng làm chỉ tốt, và dễ trồng nên đã lâu rồi, người Pháp-quốc cứ mua thứ gòn ấy tại Âu-châu, chỗ này người lập vườn gòn chẳng khác nào, như là người Bôn-quốc ta lập vườn dứa, và ruộng lúa vậy đó.

Tôi nghe mấy lời khách ấy nói, thì tức thì tôi tỏ thiệt với người rằng: Bôn-địa ta đây trồng giống gòn ấy dễ lắm, hễ vải hạt thì nó mọc lên xô xô.

Vị khách ấy mới nói với tôi hãy rao cho người Bôn-quốc hay rằng giống gòn của chúng ta đây làm chỉ tốt lắm, dạng cho người Bôn-quốc làm siêng trồng cho nhiều, đừng có ngại rằng khó bán dễ bán, đang lúc này đây, nếu mà có mấy trăm ngàn tạ đều bán dạng, không khó chi, người chịu bảo kiết bán giùm chẳng sai.

Vậy xin chú-vị nông-gia, viên-chủ có

có máy may hiệu của Huê-kỳ « Singer » tốt và chắc. Có đồng hồ đủ thứ lớn nhỏ. Tôi sửa đồng hồ chạy đúng, và sửa những máy nhỏ, như thề máy may, máy hát và sửa tử sắc vân vân . . .

TAC-LY

83, Đường Catinat, 83
Saigon

đur đầ
gòn ch
lắm, ch
hấy tỉ
trọng.

àu tho
Khôn
Cuộc đ
Chuyê
Xét ch
Nghĩ n
Lâm sa
Lôngl
Ai ai c
Người
Đầu c
Thi ph
Nghê
Muôn
đầu m
Thi cũ
Biết n
tiên.

Bà R
Catinat
tây và
khéo l
Paris, l
của bà
thượng
thứ bán
và mừ
bons m
khoái

đur đát thì bão kê gia dịch trồng thử cây
gòn cho nhiều là một vật cồng để bán
lắm, chớ có nghi rằng vật vô dụng; Xin
hãy tin lời rằng: « Vật tuy khinh mà giá
trọng. »

Chữ-Bút.

Thời luận

ầu thơ chưa biết,
Khôn lớn mới tương.
Cuộc đời gian hiểm nghè càng thương,
Chuyện thề nào nể đư mây kỉ.
Xét cho cùng, dò đủ lý,
Nghè mà thương cho mây bọm chẳng lo.
Làm sao âm, làm sao no,
Lòng luồn giân cho những người chưa rõ.
Ai ai cũng đầu đen máu đỏ,
Người người đều mẹ đẻ cha sanh.
Dầu chẳng siêng việc học việc hành,
Thì phải biết nghề nông nghề cổ.
Nghè làm thợ cũng nên ham hò,
Muôn làm thầy phải có siêng năng.
đầu mà chẳng học nghề văn,
Thì cũng phải phân việc võ.
Biết nuôi heo, nuôi thỏ, bán cũng đặng,
tiền.

Hoặc học nầu học chiên, bán chơi có luôi,
Kê trong rừng, người giữa núi.
Làm cây làm củi, buổi buổi cũng vinh,
Người góc bể, kê ngoài sông.
đánh lưới đánh câu, lâu lâu cũng khá,
Học làm voi làm đá, thiên hạ cũng dùng.
Biết làm thiết làm thùng, thề gian cũng,
chuộng.
Dân Nam-việt nhiều người ở luông,
đền lúc nghèo kêu vạ kêu thời..

Sau sẽ tiếp theo.

Bồng-Dinh.

Mừng cuộc Tam-nhật đại lễ

Ngày 10 Mars, tại Tây-ninh

Nhật đê

Mừng cho Hội-hữu sở Tây-ninh,
Tận lực thiết bày cuộc lễ xinh.
ây đó hoàng hoàng tinh khẩn khẩn,
Náy đây làm làm dạ thình thình.
Cúi xin A-Thánh phủ tri Hộ,
Khản nguyện Thán-Linh chỉ nẻo minh.
á-Thánh xưa liêu minh háo thắng,
Cầu cho cả hội cõi thương sinh :

P. N. Cầu-kho.

BÁN ĐỒ MỈ VỊ

làm theo cách nữ công bên Kinh-đô Paris

Bà Rousseng, cư ngụ tại Saigon, đường
Catinat, môn bài số 257 bis, trước rạp hát
tây và nhà hàng Terrasse, là thợ làm bánh
khéo léo theo cách nữ công bên Kinh-đô
Paris, kính cùng chư vị đặng hay tại tiệm
cửa bà ấy có trữ các thứ rượu ngọt (liqueurs)
thượng hạng bổ khỏe, lại mỗi ngày có các
thứ bánh bông lang, bánh thuận, bánh bò
và mứt nhiều thứ trái cây, lại với hộp bon-
bons mỗi món đều sốt giẻo, thơm tho, ăn
khoái miệng bổ tâm, tay người nữ công

thành Paris làm ra mà bán tại đây.

Đã có nhiều người Bồn-quốc đến tiệm
này mà mua đồ ấy, thì ngợi khen vợ chồng
Rousseng là người tiếp khách một cách lịch
sự bài buôi và nhưt là bằng lòng về các
món vật thực.

Ai có muốn đặt cỗ bàn bánh trái rượu chè,
thì vợ chồng Rousseng sẽ lãnh cho vừa ý,
vui lòng tân chủ, lại có muốn mua lễ vài ba
cất thì cũng đặng.

Mãng người công nghiệp

Bẩm ông Chủ Bút đăng tương, văn tôi đã biết tờ nhật báo của ông rày tán phát thập bội vì ông hay đăng báo những bài hữu ích mà khuyến khích bọn đồng bang ta lo làm thành lợi cho hồn hương.

Nay tôi xin ông lấy lòng đại độ mà nhậm bài này cũng là rất có ích lắm, cho đồng bang ta xem đó mà soi gương bắt chước theo như vị có công nghiệp trọng, từ mấy tuần nay, dân cư trong tỉnh Chợ-lớn hay tin đều vui mừng quá bội vì ngài mới đăng Đức-giám-Quốc ban chỉ dụ trọng thưởng bực ngũ đẳng Bửu-Tinh (*chevalier de la Légion d'Honneur*)

Trong hạng thưởng như vậy, nội vài trăm người công nghiệp trong với nhà nước, có chừng năm bảy người hồng phước mới hưởng đăng tới bậc thưởng ấy mà thôi.

Quan cựu đốc phủ Đĩnh-sơn-Lý, lưu tri từ ba năm nay, bây giờ cư ngụ tại châu thành Chợ-lớn, thính linh mà nghe điện báo tư bên Đại-pháp gởi qua, đem tin vui mừng trong này cho ngài. Tuy ngài không muốn khoe khoang danh tiếng với đời, nhưng vậy lương bằng tổ hữu của ngài đập đều, kẻ vấp người ra, chợ đến hàng dân nhỏ mọn cũng vui chung. Tánh ý ngài ăn ở, ai biết cũng đều thưởng mến và khám phục, một người đương ấy, mà đăng thưởng muốn, nhưng vậy bá tánh cũng cảm đội ơn nhà nước vì nghĩ tới công nghiệp dân Annam.

Quan Đĩnh-sơn Lý sanh ra ngày 25 tháng Mai năm 1851 (Tân-Hợi) tại làng Hạnh-thông-tây, tổng Bình-trị-thượng, tỉnh Gia-định.

Đến năm 1868 (Mậu-Thinh) người nhờ ơn nhà nước cấp bạc cho san qua chánh-quốc, học tại trường các cha nhà dòng Maristes, gần thành Toulon. Học vừa ba năm, ngài trở về hồn quán là cuối năm 1870 (Canh-ngũ) và 1° mars 1871, qua đầu năm Tân-mão kế theo đó, ngài lãnh cấp bằng làm thông ngôn.

Nội trong mười một năm và mười tháng làm thông ngôn mà thôi, thì ngài đã đăng thăng tho Tri Huyện rồi là đầu năm 1883 (Quý-mùi).

Lúc ngài làm thông ngôn ở tại Tân-an, ngài theo quan Tham-biện Nicolai mà lợi

ruộng bằng rừng tiếm kiếm ông Thủ-khoa-Huân, cực khổ biết là bao nhiêu.

Thăng tho tri phủ hạng nhì trong năm 1886 (Bình-Tuất) và qua năm 1903 (Quý-mão) ngài lên tới phẩm tước hèn hàng chức sắc hồn-quốc là làm đốc-phủ-sư.

Ngài ngồi coi dân tại xứ Cần-giộc, trong năm 1904, rủi thay tai biến bảo lụt, thiên hạ chết dư bốn ngàn mạng, còn kẻ sống sót lại, đói rách nghèo khổ vô cùng.

Quan đốc-phủ-sư và phu-nhân ngài lo chôn cất mấy mạng dư trăm và phát gạo cho con nhà nghèo khổ. Ôn ấy dân cư Cần-giộc truyền lại cho con cháu, bao thưở nào quên công cao ngài trọng dưỡng ấy.

Trong năm 1885 và 1886, sông Lôi Ráp và sông Vàm-Cỏ đầy dẫy quân ăn cướp dòn đánh ghe thương hồ. Ngài ngồi nghe đi tuần do tể soát cả đêm, bắtặng nhiều bom chánh đảng, giải nạp cho toà trừng trị nhắc nghiêm. Nhờ đó mà rập hết quân gian hùng hại kẻ thương mãi trong xứ Cần-giộc. Bởi có ấy nên nhà-nước ban cho ngài vào bộ dân đại-pháp, lại thưởng thêm bực ngũ đẳng Long-Tinh-Viện và đức vua Cao-Mang-quốc cũng ban cho bực ngũ đẳng Trưng Tinh viện.

Đến năm 1906 (Bình-ngọ) ngài lãnh phần hưu tri.

Năm nay ngài đăng sáu mươi tuổi chẵn, thong dong ở ngoài vòng bó buộc. Các quan đại-pháp còn tin cậy ngài và sức lực ngài còn mạnh giới, hề có việc chi ai cậy mượn thì ngài sẵn lòng đi lo giùm giúp, chẳng nại công lao mệt nhọc.

Ngài còn đang lo gây cuộc thương mãi trong ba làng trên Gò Vấp, lại giục lòng bọn đồng-bang ta khá lai tinh giắc mé mà tranh đua giành giật mỗi lợi quyền với chúng.

Tôi xin thay mặt cho lương bằng cố hữu của quan Cựu-dốc phủ Đĩnh-sơn-Lý mà lược biên vài hàng tánh hạnh ngài vào tờ Tân-Văn này và chúc mừng cho đại-nhơn nay đăng hưởng phần thưởng cao trọng xứng đáng công nghiệp.

Tôi cũng chúc cho ngài và lịnh phu-nhơn đăng gồm luôn câu Phước-Lộc-Tho.

Tri-Âm.

Lời Rao

Kén Chồng

Nhơn muốn kén chồng hay chữ, đang gìn giữ gia-đạo, vì tôi tuổi hời bé thơ, không anh chị, ở có một mình, bé thê lớn, thung-huyền hai cội sớm về tiên-cảnh, bé ở một mình bướm ong bay khuây. Vậy tôi xin ra câu đòi này, nếu ai đòi được xứng ý, thì tôi chẳng luận người tuổi tác bực nào, hoặc có người chủ-quì cùng chưa, tôi đều ưng cả.

Xin Lục-châu nho-sĩ văn-nhơn chớ chê cười tôi phận gái mà dám buồn lung như vậy tội nghiệp! Vì muốn cho được người xứng chữ Nam-tài Nữ-mạo (Trai tài gái sắc) nên tôi chẳng luận tiền thị-phi.

Xin ai đòi được thì hãy ân hành vào tờ L. T. T. V. này.

Câu đòi ra như vậy:

Trước nhơn phong bãi nguyệt,

Vô tâm quân-tử lộng Hằng-ngà.

Có thấy Tú T... đòi lại như vậy rồi, song chưa vừa ý tôi, nên tôi mới đăng báo, hoặc Lục-châu có ông mô đòi nữa hay hơn cho đẹp dạ chẳng?

Tông túng hát lừng tiêu.

Vàng tiệt trượng phu phò Ngọc-đê.

(Chưa đẹp ý)

Hà-nguyệt-Quế

tự Thiên-Hương

Tục danh Cô-hai-Diệm.

Lương duyên do túc đề

Nhật nguyệt trôi qua chóng, gần hết tiết thiên quang; nghĩ hồng nhan mà hận cho số, oan trái, phận liễu yếu lại man cầu bạc mạng.

Chị nói :

Như chị em tôi: Nhàn thung-huyền khuất bóng, cây đường-đệ ít chồi; nương tử bị mà chờ khách tao nhận, lánh miền thế mà

đợi trang cử-tử; bởi chờ chờ đợi đợi, lìa tay kẻ rất nhiều; em mười lăm thêm bảy trên đầu, chị ba chín dư mười hai tháng; — Như chị em ai mà rằng, chớ hai chị em tôi đây: bản tất cộng lạc, bình tất cộng ưu; hoạn nạn tương cứu, sanh tử bất li; giữ một mực mà ý y, chẳng chút lòng đen bạc. Có nhiều chỗ gia-tư huy oác, đến lo hề hoa diệt miền trường; chưa đẹp phận duyên hài, vì bởi nhiều trang công tử dốt. Mãng lần lần lựa lựa, nay gặp tiết trăng rằm; Vậy thời chị em ta đời gột huê viên, ngộ dạng khán hoa cho giải muộn, em hề!

Em thưa :

Thưa chị Ba: lời tục có nói: chuông không đánh không kêu, đèn không khêu chẳng tỏ; bóng nguyệt-khôn soi chầu úp, phải hổ rành cho thấu dạ tình-nhơn; nghĩ nào thâm chịu duyên đơn, mà nở để treo gương cho bạch phát; tai mắt nghe vừa hăng, có bốn nhà Nhật-báo Saigon; đủ Lục-châu tuần-kiệt giai-nhơn cùng các đưng hiền-lương quân-tử; kể giục danh, người thũ lợi bày mô man chớ ra cuộc văn minh; kẻ hiệp hồn, người chiêu thương, lo chỉ về cho cân đều lợi hại; phải chi dạng mà vầy duyên giai-ngầu, phải chi dạng kết nghĩa bố kinh; đầu dang com ngan trán cũng đánh, đầu đem lạnh áo trâu bao quần; ước cho dạng mấy đưng tài-ba; duyên châu trần mà sum hiệp một nhà, nghĩa Tân Tân mới phỉ nguyên ao ước. Muốn thông việc nước, thì có Minh-Trung; muốn rõ việc quốc vương, thì có Quốc-Quan cũng khá; muốn xem chuyện lạ, có Nguyễn-Hữu-Thoại-Hà; muốn rõ kiến Trưng-mạ, có Trọng-Quyền-Thốt-nốt; muốn dùng thuốc tốt, thì có Đặng-thúc-Liêng; muốn thấy kiến Nữ-hiên, có Thái-Nguyên, Bửu-Hạp; muốn học thai, đối, đáp, có Lâm-Tục Nguyễn-tự-Cường; muốn rõ niêm luật thi chương, có Đinh-thiếu-Quan, Đoàn-tĩnh-Ứng; muốn nghe thiên-cầm-ứng, có Quan-Chiều-Cần-thơ; muốn học giỏi tiếng thơ, có Viên-Kiều tu nhơn đạo; muốn làm thiêm Giáo, có Võ-Sâm, thầy Sỏi Duy-Thanh; muốn đặng chữ rõ danh, có Lê-quan-Thanh, Võ-Hiền; muốn nghe dài chuyện, thơ nam-nữ-dâm-ca, ngộ hiểu việc gần xa, thì có Khâm, Minh khá khá; muốn nghe lời nói lạ, có Năng-Nhân, Phụng-Minh; này Nguyễn-Hữu-dinh-Châu, nọ An-Chi Sa-déc; muốn tành hay suy xét, thì có Đặng-bá-Dung; mấy đưng này cũng đáng mặt thung dung, hề ăn ở

hay biết đều phi thị. — Ô ô ! lấy Trịnh-Dung thì các chứng khôi cầu y, gần Phong-Sắc dặng văn kinh ngộ đạo ; lục-châu các sĩ nhơn nhà độ, ghé mắt soi xin chớ phụ chứt tình ; thiếu chi các dấng văn minh, bởi không nhớ nên kể tên chẳng xiết ; dầu dặng chữ nhưt gia hồ viết, ngộ phi nguyên thiên lý chi duyên ; xin chị đừng chác oan mua phiến, lẽ cũng có hoàng thiên sở định.

Chị nói :

Lúc như say như tỉnh, nghe em tỏ sự tình ; xét vì lời ấy rộng thình thình, em phân vậy chị e chẳng tiện. Đã biết ! mấy dấng ấy tài ba bốn biển, e có người tinh thủ túc đệ-huynh ; lẽ đâu mỗi dấng mỗi tình, há lại mỗi người mỗi tiếc ; và thuyền quyen 2 chiếc, mà em muốn đưa cho khắp hết sáu châu ; dầu việc đã đảo đầu, ắt phải man đều nghị luận. Mấy dấng em phân trước đó, chắc là ai cũng có vợ nhà ; nghĩ nghĩ rồi em sẽ nói ra, kéo kéo kéo mà làm mất cỡ Trừ có một Minh-Đường còn kén còn lựa.... á em !

Em thưa :

Thưa chị ; đã biết gái chánh chẳng 2 chồng, tôi ngay không 2 Chúa ; lời ước tuy thời rộng, e mà chẳng có một ai ; lo chi là có vợ rồi ; duyên dẫu đẹp làm thử thê cũng chịu.

Chị nói :

Mãn cùng nhau bàn bạc, trăng đã xế hiên tây, Ô bầy : vậy thì chị em ta dùng thơ cũ một đề, hòa khoan nhạc cho tình nhơn hiểu ý ; mượn thơ của ông Trương-minh-Kỳ, đề *trông chồng mà có ý kén chồng* ; ngộ cho tỏ nỗi hung trung, đôi ta kiếp *hàng văn* kiêu kiêu ; chị lớn trước 8 câu khoan nhạc, em nhỏ sau 5 vắn tỏ bày ; mặc tình hay dở hay, dẫu có khen chê cũng chịu.

Thơ rằng : (cũ)

Gò loan trăn trọc một mình không,
Suy nghĩ mình móng giềng gập chống.
điệu què lạnh lũng ngao ngàn đợi,
Phong tiên vắn về thăm xa trông.
Năm canh đầu biết niêm trắng gió,
Sáu khác nào ngờ chuyện bươm bông.
Cảm nắm giện lũng đừng mơ tưởng,
Sao còn khoan khoái nhớ bông lông.

Hòa nguyên vận

Duyên sao duyên khéo ở vậy không ?
Quạnh què cho thân nỗi vợ chồng.
Sớm dựa màn thêu ngọc ngàn ngóng,
Chiếu nương trướng về giặt dờ trông.
Thu tròn nay hàng nhánh khoe lá,
Xuân hết thời e những rủa bông.
Bình trước sáng dành chờ kẻ bán ;
Sợ chưa trúng mắc trọt ngoài lòng.

đào-quê-Tiên (tục kêu ; Ba Tiên)

Ái hời là ai có thâu không !
để cho đây lòng chịu không chống.
Chiêm bao ông Hớn mơ màn nhạc,
đòn nhán chàng Trương nào nức trông.
Sông bạc cầu ô dẫu gát nhiếp ;
Bóng tóng giáy các sẽ đơm bông.
Tiếng tơ ước gặp người tình khảy ;
Cũng nguyện đam mình chấp cánh lông.

Trần-ngọc-Lộ (tục kêu : Bảy Lộ)

Ngồi viết hoà chưa ráo, mạch sàu càng dặng càng cay. Lục quận tình nhơn ôi ! ai có nghĩ tình liễu yếu đào thơ, mau hòa nguyên vận mà gọi cho Sử-quán. Xin đừng lời nhạo báng, mượn chớ tiếng khen chê ; hãy do câu thiên tác hiệp chi, tua vịnh chữ chân chân lán chỉ ; một phải chỉ què hơng tên họ ; hai xin đừng B. H. Q. G. dẫu xong bề kiếm ốc trừ kiêu, rồi sẽ cây ông tơ-hồng Ninh đem mối.

ít lời bày tỏ dục trong,

Ái thương, đây cũng một lòng keo sơn.

Câu-duyên-động :

Ba-Tiên, Bảy-Lộ, đồng ngưỡng vọng.

Kiểm cổ kỳ quang

(Tiếp theo)

Sanh rằng : từ thuở Tích-gian
Lẽ loi phận bạc lở làng tơ duyên
Sá chi nữa cái thân hèn
Dám đem danh lợi mà quên ước nguyện,
Vợ chồng phong hoá đầu tiên
Sáu chung có nhè vui riêng sao đành
Xin tiêm thầy mặt chiếc kính
đoàn viên rồi sẽ công danh vợi gi

Công rằng : nhơn nguyện thiên tuyền
 Trong cò thỉnh khí tương kỳ chẳng không
 Khoan khoan chớ vội phiến lòng
 Già đây vốn đã giúp công những ngày
 Vội truyền sửa chôn Hiên-tây
 Tiệc quỳnh chén cút gian tay mắng chàng
 Truyền gia nhơn xuống tịnh đường
 Mời phu-nhơn với nàng Vươn ra mắng
 Phu-nhơn vốn đã biết chừng
 Nàng nghe luôn hỏi dùng dần đỡ trông
 Phu-nhơn mới tỏ sự lòng
 Việc chàng thề ấy phép công thề này
 Bảy giờ đã tỏ gian ngay
 Thì đánh Hiệp-phò đèn ngày về châu
 Cũng là lo giúp việc nhau
 Vậy nên kinh kệ hãy lâu ra vào
 Nàng nghe chuyện động tâm bào
 Bàng khuôn như giặc chiếm bao mớ mắng
 Tức thì đổi dạ tần trang
 Theo phu-nhơn tới thêm lang hân tình
 Nẻo xa thoát ngõ xuống mảnh
 Dung nghi thiết quả Thái-sanh rõ ràng
 Bước chơn lên trước thêm lang
 Vật mình lăn khóc thờ than sự mình
 Máng chàng gặp hội công danh
 Dám xin nghỉ lại chút tình cỏ hoa
 Từ khi gặp bước phong ba
 Hoa trời bèo giặc biết là có nay
 Chàng đương vui chén đồ say
 Thoạt nghe nàng nói chơn tay rụng rời
 Nói riêng lẻ khóc lẻ cười
 Máng máng tuổi tuổi hơi hơi xiết bao
 Vội vản đứng dậy than chào
 Sáu tuôn gió trước thềm trào mưa mai
 Nhìn nhau thờ vắn than dài
 Bốn hàng nước mắt chảy ngay rờng rờng
 Cùng nhau lạy tạ Cao-công
 Rằng còn tái thề tương phùng nhau đây
 đội ơn tác hiệp cao dày
 Xương kia đầu nát nghĩa này dám quên
 Công rằng : sự bởi tiên duyên
 Ai hay chẳng hẹn mà nên lạ lũng
 Kíp truyền dọn dẹp tịnh phòng
 Dạy mời huyện hủy vợ chồng nghỉ an
 Chiều hoa trưởng huệ gởi loan
 Tiểu-đồng vải đưa liễu-huòn vải tên
 Khâu đầu làm lễ trước hiên

Cùng nhau nôi gót về bên tin phòng
 Vợ chồng trò chuyện thung dung
 Mạnh đưa gió liễu bình chong khói đăng
 (Sau sẽ tiếp theo)

Nguyễn-dư-Hoài.

Nhị tài tử

Hiệp Nghĩa Phong Nguyệt

(tiếp theo)

Tiêu-Đơn thưa rằng : Trượng-Công tôi là người mạnh dạng lắm, nhơn vì hôm, uống rượu tại dinh quan Huyện mà về, thì năm hoai nói mỗi mê lắm, đến chiều Lão-hòa-Thượng mời ăn cơm chay, ăn rồi thì đau bụng một đêm đến sáng không ngủ, sáng ra quan Huyện sai lão-thầy-thuốc đến coi mạch hết thuốc, giao cho Lão-hòa-thượng sát, đem cho Công-tử tôi uống, uống vô nước thuốc đó rồi bắt đi tả hoai sáng đêm không giục. Tiêu-thơ hỏi vậy chớ Công-tử tả hoai mà còn tỉnh hay không? Tiêu-Đơn thưa rằng: Công-Tử tuy tả hung vậy, mà còn tỉnh lắm.

Tiêu-thơ nói: như Công-tử còn tỉnh, thì người kiếp trở về thưa nhỏ với Công-Tử rằng: vì Công-tử cứu ta khỏi tay cường bạo, cho nên chúng muốn hại Công-tử mà không dám ra sức, vì Công-tử lấy đảng cái chiếu già, nên quan Huyện cầm Công-tử lại làm bộ hậu tình đảng kiếm thế mà hại đó, xin Công-tử từ này sắp lên đứng uống chi nữa hết thấy.

Tiêu-Đơn nói: Tiêu-thơ nói vậy nhằm rồi, thiệt Lão-hòa thượng này tu hành mà xấu quá, để tôi về thưa lại cho Công-tử hay, đảng tôi nhiệt nó một hồi chơi.

Tiêu-thơ nói không dạng, tuy Lão-hòa-thượng làm bậy như vậy, mà bởi nơi Quan Huyện biều lão, nay người mần lão, ắt lậu sự tình, lỡ xoát quan Huyện phải ra tay đánh rắng làm cho hết nọc, có phải nguy cho Công-tử chăng; chi bằng già ngày già điếc, làm cho Hòa-thượng chẳng nghe, chờ đến tối này ta đem một cái kiện lên đến trước cửa chùa chờ đó, còn người phải đó, Công-tử đem ra lên kiện, khiến thẳng về nhà ta, ta sửa soạn thơ phòng rồi, Công-tử ở đó

dương bịnh cho an quới thể, mạnh mẽ rồi sẽ tỉnh.

Tiêu-Đôn nói: Tôi xin vưng lời phải của Tiêu-thơ, tôi về thưa lại với Công-tử rõ, tối này lên kiệu, nói rồi liền thưa ra về, Tiêu-Đôn ra vừa khỏi ngõ, Tiêu-thơ sai kêu lại, Tiêu-Đôn trở lại thưa rằng: Tiêu-thơ kêu tôi trở lại, có dặn bảo đều chi nữa chăng?

Tiêu-thơ nói: vớ Công-tử là người hào hiệp, người đừng nói nhà ta, bằng nói nhà ta thì e Công-tử hèn nghi không chịu đến, thì khó liệu lắm. Tiêu-Đôn nói: Mấy lời Tiêu-thơ dặn bảo tôi đã hiểu hết, vậy tôi kiếp về, sợ lâu Công-tử tới đợi, Tiêu-Đôn về thấy Công-tử nằm lăn lộn rên hoài, mà bốn bề vẫn vớ không người. Tiêu-Đôn lại kê tai nói nhỏ với Công-tử y như lời Tiêu-thơ dặn cho Công-tử nghe, Công-tử nghe rõ sự tình bèn nổi giận, muốn giết qua mắt quan Huyện; Tiêu-Đôn nói: không nên, cậu còn bịnh lắm. Tiêu-thơ nói nếu cậu khờ rai, ắt quan Huyện làm lếu với cậu, để em vậy, tối này Tiêu-thơ sai người đem kiệu đến đây rước cậu, đi ở chỗ khác, uống thuốc cho mạnh rồi sẽ hay.

Thiết-công-tử nói: nếu vậy Tiêu-thơ đã tỉnh trước rồi sao? ngạc vì nàng là gái ở một mình, ta đây là trai không lẽ đến nhà người mà ở, Tiêu-Đôn nói: cái chuyện cậu nói đây, Tiêu-thơ đã dặn trước rồi, biết tánh cậu là trang hào hiệp, dặn tôi đừng nói thiệt cho cậu hay, đừng lo nuôi cậu cho mạnh rồi sẽ tỉnh thể nào tại ý cậu. Thiết-công-tử nói: nếu Tiêu-thơ mà biết như vậy là chi khi anh hào, dẫu ta đến đó ở đỡ uống thuốc cho bịnh thuyên cũng không hại, đương nói chuyện xảy có Độc-tu-hòa-thượng bưng thuốc vào kêu Tiêu-Đôn mà rằng: thuốc sắc rồi đây này, người đem vào cho Công-tử uống một nước thuốc này thì cầm lại hết tả nữa, Tiêu-Đôn nói: Cám ơn Thầy, thôi để đây rồi tôi đỡ cậu tới đây tôi cho uống, Độc-tu-hòa-thượng nói: Cho uống thuốc đó đi, rồi lác nửa ra bưng cháo cho Công-tử dùng, dặn rồi đi ra. Tiêu-Đôn thấy Độc-tu-hòa-thượng đi ra rồi, bèn bưng chén thuốc hắt dưới mron sau hè, Thiết-công-tử thấy vậy lại càng giận lắm mà nói rằng: ta mang bịnh đây cũng tại tay thẳng trọc mọi đó, nói vậy mà cũng dấn lòng chịu cho đến chặc vật, Tiêu-Đôn chạy ra chạy vào ngó chừng xảy thấy có hai tên

kiện kiệu đến để trước cửa chùa, hai tên ấy cùng Tiêu-Đôn vào đỡ Thiết-công-tử dậy khiến ra để trên kiệu rồi lên lên khiến đi, Tiêu-Đôn thấy kiệu khiến đi xa rồi, mới kiếm Lão-thầy sãi giữ chùa mà nói rằng: Công-tử có gặp người quen đem đi kiếm thầy uống thuốc, vậy thầy phải nói với Hòa-thượng coi đồ hành lý của Công-tử trong phòng đó, cất kiếm cho từ tế, ít bữa Công-tử sẽ lấy, nói rồi chạy riết theo kiệu, còn bên này Tiêu-thơ có sai hai tên gia đình cầm lồng đèn đi đón, Thiết-công-tử ngồi trên kiệu có nệm mềm láng tốt kỷ lưỡng, lại thấy còn sai người cầm đèn đến đón rước, thì biết Tiêu-thơ rất hậu tình cảm mến, chẳng bao lâu đã đến nhà, Tiêu-thơ đón ngoài cửa biểu khiến luôn lên nhà đại đình, khi ấy trên nhà đại đình đèn thấp chói lóa, Bằng-tám-tiêu-thơ khiến hai cỗ A-huôn đỡ Thiết-công-tử xuống kiệu, rồi điệu thẳng lại thờ phòng phía đông cho Công-tử nghỉ.

Thiết-công-tử lúc bước xuống kiệu, biểu Tiêu-Đôn lấy tạ tiêu-thơ thế cho ta, vì ta có bịnh chẳng tiện iam lễ, nói rồi lên ngồi trên sàng, song bị ràng đi ít bước, nên mệt mỏi quá phải nằm, từ ấy công tử trong lòng mới an, nằm nghỉ một hồi rồi an giấc, tiêu-thơ khiến A-huôn đem trà Long-ỉnh và thuốc Long-nhân Nhon-sâm cho công-tử uống, A-huôn thấy công-tử ngũ ngon không dám động địa, tiêu-thơ sai hai tên kiệu phu đó và hai đứa A-huôn ở thường một bên phòng mà hầu hạ công-tử sai cắt, công-tử ngũ đến ba giờ khuya mới thức dậy, mở mắt ra thì thấy trước nhà còn thấp một cái đèn lớn tỏ rạng còn Tiêu-Đôn thì thức mà ngồi trên sàng, Tiêu-Đôn thấy công-tử thức dậy lật đật chạy vào hỏi thăm rằng: trong mình cậu có khỏe chăng? Thiết-công-tử nói: ta ngũ được một giấc lâu, nên trong bụng có hơi khỏe, còn mầy sao không ngũ, Tiêu-Đôn nói: chẳng những một mình tôi thức mà thôi, trước là tiêu-thơ sạ là mấy chú trai bạn và mấy thiếm mầy con A-huôn đều thức, kể thì nấu cháo, người lại sắc thuốc, thức mà chờ công-tử thức dậy cho uống, Thiết-công-tử nghe nói vậy thì thất kinh mà rằng:

Sau sẽ tiếp theo.

Ả-Lý.

Hạt Vừng-Lương

Tôi là tên Đờng-Ấn. (médecin) Trong kính gởi lời thăm ông chủ Bút L.T.T.V. cho đăng tăng long phước thọ, bình an vô sự, và sau này xin ông làm ơn ấn hành bài này vô nhật báo, thì tôi đời ơn ông ngàn năm.

Nay có một người, tên Đờ thành-Nhiều, trước khi anh ta ở tại hạt Gò công, thì tôi còn nhỏ cũng ở hạt Gò công, mà thiệt là tôi biết lòng anh không hề nào xáo trá, tánh anh nhu nhả chộp chất thật thà, nói gì hồi anh có lập tiệm, tôi thấy anh em bạn kẻ tôi người lui, mà mua chiếu đồ của anh còn tôi thì ít nặng tới, mấy người anh em bạn của anh nói rằng : Ami có lòng tốt lắm, anh em tôi lui thười ngày không ngớt, mà đến nay thương ôi !!! anh nghèo gia đạo khiếm khuyết, anh buồn rầu anh lên xứ Cao-mên (Cambodge) trước là làm ăn, sau học thuốc nam, nay trở về bản sở mà thăm ông gia của anh và bà con đảng anh, còn bọn Amis của anh hồi trước, đó họ thấy anh họ hỏi sơ sài liễu lác ít tiếng lơ lửng, mà lại rằng : Ami mạnh giỏi hê, ăn cơm đâu hay chưa, đăng biểu trê nầu cơm cho Ami ăn, theo ý tôi đâu mà chết đời cũng cam lòng, chứ ngoài miệng tôi cũng nói no, no trong ngoài đất sét, ấy là thấy người ta nghèo rồi hết su hết liền rồi hê là còn su luối còn vợ còn chồng, còn anh em, bà con thiết cốt, mà nay trong túi vắng hoe, thì người đứng lạ đất sét, ấy là mì thường là vậy đó đây là sự tích tôi biết nên tôi nói ít đều giảng cho chư qui vị xét, cho biết đời bây giờ là vậy đó, nên tôi nghe người ta nói chơi với nhau rằng phú quý đa nhon hội, bần cùng xé xit ra, thôi tôi chẳng dám nói hết công chuyện, là vì sợ choan chặt nhật báo, còn sau này, tôi có một chuyện mang ơn của anh, là vì hôm tháng trước đây, vợ của tôi nó chuyên bụng 3 ngày, mà không đẻ, tôi cũng là thầy thuốc, mà tôi hết thuốc dục không nổi, trong 3 ngày đó Thầy và Mụ chạy đã hết hơi, mà cũng trợ trợ, nói cho phải thời may tôi lắm, tôi mới gặp Ami tôi là Đờ thành-Nhiều, tôi chẳng dè anh ta có phương cứu cấp, nói cho phải anh ta thấy như vậy, thì chẳng nỡ làm ngo, là vì anh nghe vợ tôi nó rên và kêu trời kêu chết, nên anh mới lấy một cái rễ cây trong túi đem ra, anh mài với nước trà, chừng đăng một chén chung mắt trâu, ảnh biểu tôi bung vào phòng mà cho vợ uống, mà ảnh nói rằng, không hề chi đâu uống đi

chừng 1 giờ đồng hồ, thì đẻ ra con trai, mà thiệt trong lòng tôi chưa mấy tin, đến chừng đúng 1 giờ, quả thiệt sanh nam tử, rồi một chuyện của tôi, tôi mừng chẳng ngớt, tôi mới cầm ảnh thấy chín lại, (ảnh là thứ chín chờ tên của anh là Đờ thành-Nhiều) đăng, mà đến ơn cho thầy, cách ít ngày người ta đồn tên tôi trên số 10, người ta xuống mà rước thầy, thì tôi cũng theo thầy mà coi cho biết, hời ôi !!! bình làm sao mà chuyên bụng đã 4 ngày rồi, hết phương thế, mà chỗ bịnh đó là còn khách đảng thổ, họ cứ lấy thầy hoài, thầy mới lật đầu mà nói rằng : tôi cứu là cứu tánh mạng của người mẹ mà thôi, chứ con nó tôi coi chắc là chết trong bụng rồi, thầy mới lấy cây thuốc nam ra, mài đầu đăng 2 chén chung mắt trâu, biểu cho uống đi, chừng 2 giờ đồng hồ thì đẻ ra con gái, mà con gái này chắc chết, đến chừng đúng 2 giờ đồng hồ thì cũng quả thiệt con gái, mà tôi thấy con gái ấy mà bắt dùng mình, là vì nó có hơi thúi rồi, ấy là vật khinh hình trọng, tôi mới thấy thầy Nhiều này, làm thuốc nam cũng là một cách hữu ích, còn phận tôi thì làm thuốc bắc rông đã hai đời rồi, mà nay mới thấy thuốc nam như vậy, tôi mới xét lại tôi bị không kiếp thấy chín này, công việc đầu đảng rành rồi, thì người chủ đó đem bạc ra mà quờn công cho thầy, thầy cũng từ chối không thọ lãnh, thầy nói thầy làm phước mà thôi, rồi kể đi về nhà tôi, tôi cũng đem bạc ra mà quờn công cho thầy, thầy cũng không lấy, tôi nói đã hết tiếng, thầy cũng từ chối không thọ lãnh, thầy nói rằng : thầy bây giờ còn một ông già tuổi cao tác lớn, gần đất xa trời, nên thầy làm phước này mà để dành cho ông già của thầy, rồi kể đó có ghe quen, thầy mới có dang theo ghe mà đi vô trong để-thiên để-thích, nên nay, tôi và một người con khách đảng thổ, bàn luận cùng nhau chẳng biết lấy chi mà đến ơn người nghĩa cho phí ủa, nên mới viết thơ mà gởi cho ông chủ bút L.T.T.V. xin ông ra ơn ấn hành bài này vào trong nhật báo, đăng cho Lục châu quân tử, qui-vi làm tướng, và sau này tôi cầu cho thầy Đờ thành-Nhiều làm ăn chỗ đăng nhưt bôn vạn lợi, cho đắc đạo, đăng có về bản sở mà lập nghiệp lại như cũ, và cũng có ít một chút, vì là, nữa ai có sự rủi như tôi và người khách kia vậy, thì nên rước thầy chừ Nhiều cứu giúp, nay những lời tôi nói trong thơ này, tôi cúi xin ông Chủ-Bút L.T.T.V.

coi có chỗ nào sai, lỗi, xin ông làm ơn sửa lại, rồi sẽ in vào nhật trình, bởi vì tôi chữ ít lắm.

Nay kính
Le médecin Đổ-ngọc-An ký.
Khách-Tướng ký.

Thuốc trị bệnh Thiên-Thời

Sau này tôi có một bài thuốc thiên-thời rất hiệu. Xin ông chủ Bút L.T.T.V. làm ơn ấn hành vào nhật báo, bài thuốc này chẳng phải là của tôi có, nhưn khi năm chiêm bao, tôi thấy một ông già tốt lắm cho tôi, và tôi cũng có thứ cho người ta đã dạng một ít người rồi, những mấy món kể ra sau này là :

Đậu xanh nửa cân, đậu trắng 4 lượng, đậu nành nửa cân, đậu đen 4 lượng, những mấy món đậu đó phải rang cho vàng, và đừng cho khét, rồi thì kiếm một cái nồi đất cho mới, đừng có hơi thịt cá không dặng, lấy món đậu rang đó, để vào nồi, rồi kiếm một nắm cỏ tây, một nắm trà huế, một nắm rau húng cây, cũng để vào nồi, rồi đổ nước vô, rồi thì nấu nó, như mình hầm thịt vậy, rồi hễ là ai dụng nhằm thiên thời thì tánh hay nóng, và khát nước, đương hồi khát nước đó, thì cho uống cho đã khát, cho đỡ mồ hôi, hễ là mồ hôi ra thì lấy khăn lau khô, đừng cho mồ hôi vô, rồi thì cứ cho như vậy hoài, chừng nào lạt nước thuốc đó, rồi làm như biểu hồi trước đó, nấu nửa mà uống, thì bệnh rãng bớt thì nó hết bệnh ấy chẳng sai.

Le médecin Đổ-ngọc-An ký.

Chỗ sai sửa lại

Trong bài Thi-phổ trong số 111 tôi xin sửa lại như vậy :

Trên tựa. Trọng kính thăm ông chủ Bút sau xin ông ấn hành bài « hoa-nguyệt » bài thi cổ của tôi trang và thêm cho đủ một bài vì bởi tam sao thất bản và bởi mặt trước thiếu sau nên tôi mới dám thêm vô cho trọn bài cho lục-châu khán quan xem chơi.

Còn trong bài thi : trạng thượng xin sửa lại : « Hoa thủy nguyệt cười hoa chím chím » chớ chằng « mìn mìn. »

D. H. H.

Hoàng việt địa dư chí

Dịch theo bản quốc-sử quán
làm đời vua Minh-Mạng năm thứ 14.

(tiếp theo)

PHÚ PHÚ-YÊN, HAI HUYỆN

Nay làm tỉnh Phú-yên, 2 huyện, 6 tổng 135 xã,

- 1 — Huyện Đồng-xuân, 3 tổng, 88 xã thôn phường ấp.
- 2 — Huyện Tuy-hóa, 3 tổng, 47 xã thôn, phường, ấp.

PHÚ BÌNH-KHƯƠNG, HAI HUYỆN

Nay làm tỉnh Bình-hóa, rồi lại đổi làm tỉnh Khánh-hóa, 2 phủ, 5 huyện, 14 tổng, 191 xã.

- 1 — Huyện Quan-phước, 2 tổng, 65 xã thôn phường.
- 2 — Huyện Tân-định, 2 thuộc 1 tổng, Phủ Giեն-khương, 3 huyện.
- 1 — Huyện Phước-diên, 3 tổng, 37 xã thôn.
- 2 — Huyện Vĩnh-xương, 3 tổng 17 xã.
- 3 — Huyện Hnè-châu, 2 tổng 1 thuộc.

Ba phủ này đều ở về hướng nam phủ Qui-nhon, đầu niên-hiệu Thanh-đức, đức Hiếu-triệt-vương sai binh đi đánh Chiêm-thành, thì trải qua núi Thạch-bì, và núi Hồ-dương, rồi ruổi đến trại Bà-bì-vương, mà buôn lửa đánh đó, thì vua chiêm-thành xin đầu, mà dưng đất, vậy cho nên từ hướng đông sông Phan-rang, đặt làm phủ Phú-yên. Thái-khương, Giեն-ninh bà phủ, và lại đặt Dinh-trấn-thủ Thái-khương, đến sau lại đổi phủ Thái-khương làm phủ Bình-khương; phủ Giեն-ninh làm phủ Giեն-khánh.

PHÚ BÌNH-THUẬN HAI HUYỆN

Nay làm tỉnh Bình-thuận 6 tổng, 200 xã,
1 — Huyện An-Phú, 3 tổng, 153 xã thôn,
2 — Huyện Hòa-đa, 3 tổng, 47 xã thôn.

Phủ Bình-thuận ở hướng nam phủ Giեն-khánh, niên hiệu Vĩnh-trị đức Hiếu-minh-vương sai tướng đánh Chiêm-thành, mới lấy hướng tây đất Phan-ri, và đất Hồ-phiên mà làm phủ này.

PHÚ GIA-ĐỊNH, HAI HUYỆN

Nay làm thành Gia-định, trong hạt 4 trấn 4 phủ, 15 huyện, và phụ thêm một trấn Hà-tiên, 2 đạo 2 huyện,

- 1 — Huyện Phước-long.

Nay làm phủ, thuộc về tỉnh Phiên-yên.

Phủ Gia-định ở về hướng nam tỉnh Bình-thuận đực Hiếu-minh-vương sai trưng đánh Cao-mang mới lấy đệt Đổng-nai dặt làm phủ này, và lại lập dinh Trấn-biên và Phiên-an, mở đất rộng ra ngàn dặm, số hộ đặng hơn bốn muôn, rồi sau một ngày một nhiều, còn phú thế lại thành hơn tỉnh Quân-nam.

Xét đất Đổng-nai từ cửa biển Cần-giờ (Sàigòn) đến cửa Đại, cửa Tiểu trở vô, trọn ấy là rừng rú, hơn mấy ngàn dặm, đực Miuh-vương đánh Cao-mang lấy đặng đất ấy rồi, mới đem những vật lực ở ngoài tỉnh Quân-nam phủ Điện-bàng, tỉnh Quảng-giá, phủ Qui-nhơn vô ở mà khai khẩn đất ấy cho thành ruộng, và lại kiếm những con trai con gái ở các đầu nguồn mà gả bấu cho nhau, sauh sáng một ngày một nhiều, ruộng đất một ngày một mở, cho nên nhiều nhà giàu có, như chỗ nào giàu nhiều, thì đặng 4, 5 chục nhà, chỗ nào giàu ít, thì đặng 2, 3 chục nhà, mỗi một nhà giàu thì mừng gia-trưởng đến 5, 6 mươi người, nuôi trâu dê đến 1, 2 trăm con, còn những việc cấy cấy vun trồng, thì làm không khi nào rảnh, hề mỗi năm đến tháng 11, tháng chạp, thì lo đã gạo bán mà xài hết, qua đến tháng giêng thì hết không dư đồng nào, còn những ngày bình thời thì đã gạo trầu rồi chờ ra Phú-xuân (Huế) mà đổi những vắn, nho, xuyên, nhiều đem về may áo may quần mà bán, chợ ít bán đồ vải bố như các nơi. Còn địa thế thì sóng rạch tứ dặng, đi bộ không đặng, các nhà giàu có phải sắm ghe thuyền cho lớn mà đi cớn từ cửa-biển cho tới đầu nguồn, đi 5, 6, ngày thì ruộng nước mênh mông mắt nhìn chẳng xiết, thiệt là rộng rãi lắm.

Còn giống lúa cũng có nhiều thứ ngon cơm, có thứ tên là Mắc-củi, hạt nó nhỏ mà dài, nấu cơm hơi thơm nực; có thứ tên là Cà-đung, hạt nó dài mà trắn, có thứ tên là Móng-tay, hạt nó tròn mà trắn, và lại nở nhiều cơm. Có thứ tên là Com-mườp, hạt nó lớn mà dài, và trắn, thơm dẻo, có thứ tên là Com-lức, hạt nó dài lớn mà mềm-dẻo, có thứ tên là Nếp-thang, hạt nó nhỏ mà mềm-dẻo, có thứ tên là Nếp-sáp, hạt nó trắn mà thơm mềm, còn cái vỏ lúa ở ngoài đở. Và thổ sản trong vương trờng nhiều cau. (Lời tục có nói; Tục nhưt Lang nhị, phương dân thường bắt thâu, nghĩa là Lúa là một, cau là hai,

dân thường chẳng thâu, như lúa cắt rồi thì cứ để ngoài đồng, còn cau già thì để cho nó rụng xuống mà thối) để cho già (tầm-dun) rồi lấy hạt bán cho các-chú (Tàu) làm Bình-lang.

(Sau sẽ tiếp theo.)

Phan-quốc-Quan

Huấn-đạo

Chợ-lách.

Thơ tín vắn lai

Kính chúc ông chủ Bút đặng trường thọ mà điều dắc con Annam ta đặng càng ngày càng nên mình mãn thành lợi trong cuộc trần thế và ngày sau đặng thọ thời trọn toàn thành lợi. Trong lòng tôi hằng nguyện cho ông đặng hai chữ trường thọ ấy luôn.

Sau lại tôi hết lòng cảm ơn ông vì ông đã có ấn hành bài ích lợi chung vô Lục-tính tân-văn số 101, 102 và 104, thiệt là ông dạy trong mấy số nhựt trình này thiệt cận kề đều lợi đều hại, đều hư đều nên, đều cần, đều kiệm, không kể cho xiết, những điều ông dạy bảo cho thổ sản nước nam ta lấy làm hữu ích vô cùng; vậy mà nhiều người không nghe theo, rao bả đã hết tiếng; cũng vì tiết năm nguyên bạc (Ngũ nguyên) mà không mua một số nhựt trình L.T.T.V., để làng có, làng không, làm sao cho rõ hết? Còn hề lộ ra mua thì có người tán tận lương tâm ăn cắp mà coi cùng là xé ra cho tan tành, cũng vì sự nhỏ mọn không nói làm chi, có nói ra thì nhiều chuyện; vậy tội củi xin ông chủ Nhơn và ông chủ Bút làm cách thế chi cấm cho nhắc những điều tệ ấy, tôi lấy làm đội ơn lắm. Vậy mới bằng bụng những ông đã mua nhựt trình L.T.T.V.

Từ khi tôi mua nhựt trình đến nay tôi thấy ông chủ Bút rao bài luận ích lợi chung nước Nam ta; tôi năm đêm riêng trông chữ lợi mà lưỡng tiếc cho người Annam ta cũng đường đường thể diện lầm lầm tu mi. Gẫm chẳng sút kém hơn ai và lại cái sự học của người nước ta tuy không phải biết canh cải chế hoá những việc cơ xảo thì mặt lòng, sóng có thấy ai bày ra tài khôn cách khéo gì thì đều bắc chước đặng cả; chỉ ư việc rất khó lạ! thu lời điền báo, đúc súng, đóng tàu, sửa máy hàng châu mà chúng ta cũng còn có tràng tập học đặng thay, phương chi

những việc nhỏ nhen, nghe qua thì đã dư biết; vậy chỉ xin lục tỉnh các ông giàu có ra lo làm đầu cuộc buôn bán lúa lấy làm đại lợi lắm; xét vì ông chủ Bút đem lòng ra mà luận việc cả thế cho đời; người Annam ta ít ai được như ông vậy thiệt là đáng khen đáng kính vô cùng, chớ tôi chẳng phải có tài và quyền hành chi, mà dám thổ lộ đến việc cả; song muốn sao cho nước ta tấn bộ; dựng mà xúm lại phần riết mỗi lợi cho mau có khi mấy chinois hụi tay mà chớ với; cúi xin ông chủ Bút và thầy Minh-Đường có sót sai đầu xin sửa lại vì tôi tài sơ tri mọn.

Long-đại-cựu-xã,
Nguyễn-hữu-Tinh kính.

Cuộc Dựng Hình

ÔNG PETRUS KÝ

Số 27

HẠT BÀRIA TỈNH AN-PHŨ-HẠ

Ông Đình-trương Lân	Cai-Tổng Bãria	2\$00
Lê-hữu-Thành	Hội-Đồng id.	1 00
Huỳnh bá Niên	Phó-Tổng	1 00
Lê-thành-Son	Hương-chức-làng	0 50
Huỳnh-thành-Nhon d	"	0 50
Trần-phủ-Nhuận	"	0 50
Nguyễn-thái-Bình	"	0 50
Huỳnh-công-Đồng	"	0 50
Phạm-kim-Băng	"	0 50
Nguyễn-phủ-Thọ	"	0 50
Nguyễn-công-Quan	"	0 50
Ngô-thanh-Cường	"	0 50
Nguyễn-hữu-Lược	"	0 50
Nguyễn-tấn-Chức	"	0 50
Cao-văn-Tiền	"	0 50
Lê-hữu-Lực	"	0 50
Trần-ngọc-Lân	"	0 50
Nguyễn-văn-Tiền	"	0 50
Bình-ngọc-Hè	"	0 50
Phạm-công-Quơn	"	0 50

Cộng: 12\$50

Cộng số 26 : 2239,10

Tổng cộng 2251,60

P. le Comité:

Le Président,

Huỳnh-quang-Vị

Bán Nhứt-trình Nông-Cổ

Bổn-quán Tân-Vân Kinh tò cho liệc vị tôn bằng qui hữu đặng tương; tại nơi Bổn-quán có trữ đủ các sò nhứt trình Nông-Cổ trọn năm năm đầu và đã đóng lại sẵn mỗi năm một cuộn, giá là một đồng.

Chư vị muốn mua xin tò cho Bổn-quán hay và chịu thêm ba cật tiền gởi theo nhà thơ.

LỜI rao

Rao cho hết thầy nội trong Nam-Kỳ các nhà giàu có đặng hay, con tôi là Lý-thanh-Lang, 22 tuổi, cháu tôi là Ngô-vân-Luông, 23 tuổi; như hai tên này có đên đầu mà vay bạc hay là mua chịu đồ, thì không đặng cho chúng nó vay hay là mua chịu đồ; vì hai tên này chưa có sự nghiệp chi. Nếu không y theo lời rao này, mà chọ vay hay là bán đồ chịu, thì cha mẹ không biết đên, và không đặng phép đòi hỏi đên cha mẹ.

Mẹ là Nguyễn-thị-Năm.

Cáo Bạch

Tại nhà in của ông F. H. Schneider ngan rạp hát tây và tại lầu Lục-linh-tân-văn có trữ lịch tây năm tới là 1910.

Lịch này mỗi ngày gỡ một lá, hình giáng khéo léo, mỗi lá có chữ tây, chữ quốc ngữ và chữ tàu, có ích cho hết mọi người, treo trong nhà một cái coi đẹp lắm, Có nhiều người đã mua rồi và khen ngợi kiểu lịch này.

Giá mỗi cuốn lịch là một đồng. Sẻ gởi lời nhà cho chư vị trong Lục-châu thích ý; chư vị khá trả thêm 2 cật tư tiền gởi theo nhà thơ.

Bổn-quán.

Nhà Messner bán đồ rẻ

Xin chur vị có muốn mua đồ tốt mà chẳng mất giá, hãy chịu khó dời gót ngọc đến tại nhà ông A. Messner, tại Sài-gòn, nơi đường charner, môn bài số 50-52-54 và nơi đường d'Ormay, môn bài số 67-69, — tại Chợ-lớn, đường Thủy-Bình, (rue des Marins) môn bài số 81. — Tại châu thành Mỹtho, đường mè sông, ngang cầu tàu chaloupes các chú, mà lựa các món đồ kể ra sau đây: các món đồ riêng, các thứ đèn kiểu mới thấp bằng dầu hôi, rượu alcool, dầu essence, dầu đá (acétylène) và điện khí.

Tủ sắt hiệu "Bauche", máy hát và bàn Langsa, Annam, các thanh-khách và Cao-mang, chạy bằng hột đá ngọc, mỗi đĩa giá là 2\$25

Xe máy đạp và đồ phụ tùng.
Làm xe kéo (pousse-pousse)

Xin chur vị đừng quên đến đâu làm gì cho mắt công, đến tại các hũng của tôi mà xem.

Gia rẻ lắm, ai tranh theo giữ ấy cũng chẳng nói.

Phàm chur vị muốn xin một cuốn số mà coi cho biết giá trước cũng đừng.

Bêntre

TIỆM NGŨ NAM-THUẬN-LỢI

Kính tỏ cùng chur qui vị trong Lục-châu được tỏ: Nay tại Bêntre có lập một cái tiệm ngũ đẹp lắm. Trên lầu có buôn hạng nhưt, dờng tây, nệm tây; dưới lầu có buôn hạng nhi cũng đều sạch sẽ.

Vậy xin qui-vị có điep đi Bêntre ghé tiệm tôi nghỉ ngơi thiệt lấy làm tự tiện lắm.

Vả chẳng châu-thành Bêntre phong cảnh lịch sự không kém Sadec, Cậttho đường đi tàu, tại Mytho qua không đây 2 giờ đồng hồ; một ngày ba bốn chiếc tàu qua lại.

Chur qui-vị trong các hạt có rảnh việc nhà nên đến Bêntre mà chơi một đôi ngày. Muốn đi tắm biển Batri cũng gần hơn là đi Vũng-tàu.

(Từ Bêntre xuống Batri mỗi ngày xe hơi chạy 2 lần đường đi trên 1 giờ.)

Bêntre: Nam-thuận-lợi khách-sang

Chủ sự: Nguyễn-khắc-Xương

Buôn hạng nhưt 24 giờ 0\$80

Buôn hạng nhi 24 giờ 0. 30

TIỆM THỢ BẠC HIỆU BIJOUTERIE PARISIENNE

CỦA ÔNG

J. GIUNTOLI và ông A. G. BARDOTTI

ở tại đường Catinat số 126, gần nhà hàng Café de la Terrasse

Tiệm cái tại Paris, tiệm ngành tại Bastia nước Corse

Chúng tôi có lòng kính rao cho nhiều người quen biết và mua bán cùng chúng tôi dạng hay rằng, chúng tôi mới lãnh tại nhà hàng cái ở Paris những đồ nữ trang kể ra sau này. Dây chuyền đeo cổ, médaillons vàng đeo tay, bông tai có nhện hột thủy xàng, hột thủy xàng, cà rá, chuyền đồng hồ và đồ đeo theo chuyền, lớn nhỏ đủ thứ và nhiều kiểu lạ rất xinh tốt. Tại thành Paris chúng tôi có tiệm cái làm những đồ nữ trang và trong nước Langsa chúng tôi có nhiều

tiệm nhánh buôn bán, cho nên chúng tôi mới sẵn lòng bán những đồ nữ trang nhẹ giá tiền hơn các chỗ buôn bán khác. Sự buôn của chúng tôi chắc chắn hẳn hoi.

Vậy trước khi đi chọn lựa đồ nữ trang xin các cô các bà, chưa biết tiệm chúng tôi cùng người đã quen biết rồi, đến mà xem những đồ rất xinh tốt và giá tiền rẻ lắm.

đường Catinat nhà số 126,

Chủ tiệm GIUNTOLI và BARDOTTI.

Diễn-lục-cổ-tích

CAO BẠCH

Tôi là Huỳnh-hữu-Phát, ngụ tại Chợ-lớn Bình-tây, kính cáo cùng quý ông quý Thầy, và chư vị khán quan hiền ý: và chẳng: «Chữ nho là nhiệm bi, tiếng tục ấy tâm thường. Muốn cho lời nói có văn chương, phải đọc sách xưa nay mới ro, hoặc truyện sách có câu mắt-mỏ, hoặc thơ tưởng nhiều tiếng thanh cao. Có hiểm chỗ chữ Tàu, giải không rá tiếng tục.» Bởi vậy cho nên: «Hạ sĩ ra công diễn lục, lược lời dẫn giải của chư nho trước là phụ ích cho các trò, sau nữa giúp vui cùng ông-chi-trai được rõ cang thường luận lý, giải đặng rành công hạnh ngôn dung, có giải ra từ đứ tam tưng, lại dẫn tích nhị-thập-tứ-hiểu. Văn chương từ điệu, thì phú thơ bài, giải câu chữ thường xài, diễn tích xưa hằng nói. Ra công tìm tòi, gấn sức sắp in. Bởi xót vì nho đạo của mình, sợ nỗi để lâu ngày chón lấp.

VẬY NÊN

«In làm hai tập, cuốn nhứt mới rồi; Xin khán quan xót nghĩ phận tôi, mà vì bạn tuyên ngôn cùng lân lý, mỗi bần bán một đồng (1\$00) không mấy qui! Trong một đồng mà công cang biết bao nhiêu? Như chư ông ai có mua nhiều, thì tôi tinh tâm đồng mười cuốn ở gần Poste (nhà thơ giấy thép) thì mua mandat gửi xuống, trong ít ngày thì có sách gửi lên. Gòn ở xa khôg tiền gửi bực tiền, hãy bỏ giấy bạc một đồng mà gửi. Hề là thơ nọ tới, thì sách gửi lại liền, khỏi sợ phí khỏi thêm tiền; cứ lại nhà thơ mà lãnh.» Chư vị khán quan ơi! «è con nhân rồi rành, nằm trên ghế fauteuil (phô tơ). Giở cổ-tích đọc chơi, cũng được vài hồi tiêu-khiển; cang vui hơn xem truyện có thú vị nho thơ. Trước, em cháu được nhờ và mơ rộng đàng nghe thấy. Nếu nghĩ tới nói quấy, xin xem hảng thế nào? Chẳng phải một tờ rao, mà thuật chớ cang chuyện. Cau may ông. Cao-kien, cùng chư vị văn-minh, xin xét chút công tình, mà ra ơn phương tiện; dùm một lời khuyến thiện, bằng ngàn lượng giúp cho, đặng cứu vớt hàng nho, làm cho toàn chung thì, như đủ tiền sở phí. Cuốn nhì sắp nhiều hơn. It lời hạ sĩ mong ơn, chư vị khán quan vật lăm.

Nay kính
Huỳnh-hữu Phát

ở gần nhà giấy thép Bình-tây (Chợ lớn). Có gởi thơ, xin cứ theo đây mà đề, thì tôi sẽ đặng thơ, vị nào ở về hạt Chợ-lớn mà không gần nhà giấy thép, thì mua tại tiệm thẳng Xương, ở đường Thủy-bình, môn bài số 185.

Lời rao

Tại lầu Lục-tinh-khách-sang cổ trữ thuốc tể đàm và thuốc tể bổ của thầy giáo Cuộc gởi bán.

Người lớn mỗi lần uống 120 viên thì xỏ; còn vài chục viên thì tiêu tán vật thực.

Uống thuốc xỏ bữa trước rồi qua ngày sau phải uống một viên tể bổ.

Bài thuốc này hiệu nghiệm lắm, có nhiều vị danh tiếng làm chứng như quan đốc-phủ Lý, quan phủ Bình và cha Sở Cầu-kho.

Lời rao

Chủ nhà hàng Lục-Tinh-Khách-Sang cựu là Nam-Trung-Khách-Sang, kính, cùng viên quan quới khách sạch sẽ và sơn phông lại mới, trong có đèn đèn khí và quạt máy vô, cang bên tả có bàn sách, cang hữu có bán nhứt trình Lục-Tinh-Tân-Văn, cang giữa có bán rượu.

Xin quới khách đến Lục-Tinh-Khách-Sang này mà nghĩ ngơi.

định giá như sau này.

	24 giờ	mỗi tháng
Phòng hạng nhứt.	1 \$50	... 36 \$00
nhì.	1 20	... 30 00
bá.	1 00	... 24 00

Một phòng ở đặng hai ba người tùy thích.

Lời rao

Cho nhà đúc súng và xe máy bên tây tại thành St-Etienne.

Nhà F. Michel kính cho Lục-châu đặng hay rằng: đã trở về chỗ nhà cũ sửa lại môn bài số 36 đường Catinat, nên ai có mua vật chi hoặc là súng bi

thuộc, đạn, xe máy, đồng hồ và đồ nữ trang thì cũng bán rẽ y giá thể hồi trước vậy, nhà này một mình thay mặt cho nhà đức sùng và xe máy tại thành St-Etienne mà thôi, cho nên xin Lục-châu đừng có mua chỗ khác mà lắm, Lục-châu muốn mua vật chi thì xin để thư như vậy : *M. F. Michel, Caffort, successeur, N° 36 rue Catinat Saigon.*

Hàng bán rượu hiệu

DENIS FRERES

LẬP RA TỪ NĂM 1862, NHÀ NGÀNH TẠI

Bordeaux, Saigon, Hải-phòng Hà-nội

Hàng này có bán đủ các thứ rượu tốt xin kể sau này :

Rượu chác trắng và chác đỏ trong thùng và chiếc ra ve.

Rượu Champagnes Vve Cliquot.

Rượu » Ponsardin.

Rượu » Duc de Montbello

Rượu » Roederer.

Rượu » Moet et Chandon.

Rượu » Tisane de Cham,

pagnes supérieur B. et R. Perrier, rượu Tisane extra : Marquis de Bergey.

Hàng này cũng có bán thuốc gói và thuốc vắn rồi hiệu trái đất, và giầy hút thuốc kêu là « Nil » có thứ rượu kêu là : Cognac Dejean, Rhun Jalkaud.

Liqueurs và cognacs Marie Brizard và Roger.

La bière Gruber và La bière Lorraine. Rượu Madère Malaga và Muscat de Frontignan Rivoire.

Có bán máy viết hiệu Remington và các thứ đồ phụ tùng.

Cũng có trữ các thứ hộp quẹt đồng dương, và ngoài Bên thủy gấn Annam là ông quẹt Hà-nội (Tonkin) nữa.

Ai muốn hỏi giá thì viết thư như vậy.

Maison Denis Frères, Saigon.

REYNOLD MONNIER

LÀM NGHỀ THỢ BẠC

Tại đường Catinat môn bài số 110—112 Saigon.

Kính cáo cùng chư quý vị trong lục châu định hay rằng : tại tiệm tôi có bán hộp thủy xoàn lớn nhỏ đủ thứ nhứt hạng, và giá rẽ lắm. Như trong chư quý vị có muốn đặt làm đồ nữ trang bằng hộp thủy xoàn hoặc làm cà rá, bông tai, cùng các vật khác bằng vàng cao (18 carats) thì tôi cũng sẵn lòng mà làm cho vừa lòng chư quý vị luôn luôn.

Thường thường năm, đều có nhiều quý vị gún xa có đến tại nhà hàng mà mua và đặt đồ nhiều lắm, bởi vì tôi làm đồ vừa lòng các vị luôn luôn, và các quý vị đều tin cậy tôi lắm.

VỀ ĐỒ NỮ TRANG

Về đồ nữ trang thì trong nhà hàng tôi cũng có đủ thứ, hoặc là dây chuyền, Médailles, vàng đeo tay cùng các vật khác đủ thứ rất khéo và tốt lắm.

VỀ SỰ ĐỒNG HỒ

Tại nhà hàng cũng có bán nhiều thứ đồng hồ rất tốt, đồng hồ đẹp, hoặc bằng vàng, hoặc bằng bạc, hoặc bằng Nickel đủ hiệu, hoặc là hiệu Oméga, Zenich vân vân... là mấy hiệu thượng hạng. Và cũng có thợ Langsa để mà sửa đồng hồ, như chư quý vị ở xa muốn sửa đồng hồ, xin gửi tại nhà thơ lên cho tôi, rồi sửa rồi chừng 8 bữa tôi sẽ gửi lại.

MÁY VIẾT CHỮ

Có bán máy viết chữ hiệu là « Olliver » bán chịu trả mỗi tháng.

Và có thứ dây chuyền đồng hồ bạc, vàng dùng trong 15 năm không phai

Những đồ hàng vật trong nhà này ai muốn mua chịu cũng được, mà phải có một người bảo lãnh.

VỀ SỰ LÀM CON DẦU

Còn sự làm con dầu, thì tôi đều có làm đủ thứ hoặc làm bằng đồng, bằng

caoutchouc và con dấu đeo hoặc khắc chữ trong cà rá (chữ bông) hoặc khắc bằng đồng để theo ngoài ngõ, và có làm bằng để in entêtes de lettres, nhiều kiểu rất nên khéo léo.

VỀ SỰ MAY

Còn phần sửa máy thì tôi có thợ sửa khéo lắm, hoặc là máy viết chữ, máy hát máy may, máy đèn, súng lớn nhỏ,

cùng, các thứ máy khác đều sửa được luôn luôn.

Sau này tôi mới làm thêm một cái máy chạy điện khi để mà làm bằng như sành (email) và để xi vàng xi bạc và lau chùi và xi những muôn nữa nữa.

Vậy trước khi quý vị muôn mua vật chi hay là đặt làm đồ hoặc là sửa máy móc; thì viết thư cho tôi, tôi sẽ sẵn lòng mà trả lời cho quý vị luôn luôn.

Nhà bán sách của ông F.-H. SCHNEIDER

đường Catinat ngang nhà hát tây.

Tại nhà sách này có bán đủ các thứ sách vở, giấy viết mực: sách, những lá các truyện hay bên tây đem qua, sách chữ tây, chữ quốc-ngữ, chữ Annam để cho học trò học, cũng có bán truyện, thơ, tuồng chữ quốc-ngữ in tại Saigon và truyện sách in ngoài Tonkin nữa.

Những sách in ngoài Tonkin, như là luật tòa luật thầy kiện notaire, đủ thứ theo về việc buôn bán và việc công xi (Douanes), có bán sách (từ vị chữ tây, Larousse, Gazier, Larive Fleury, từ vị nửa tiếng tây, nửa tiếng Annam có hình, từ vị tiếng nhật-bồn và tiếng tây, tiếng Hồng-mào, tiếng Italie, cùng tiếng Miên dưới đủ cả.

GIẤY. — Những lá giấy trắng, giấy gạch hàng ngàn, giấy hàng vuông, giấy gạch sọc để làm comptabilité, cũng có bao thơ trắng, vàng xanh, xam đủ thứ lớn nhỏ, giấy viết và bao thơ đựng hộp đủ kiểu, giấy để dùng mà vẽ từ tờ hoặc cuốn lại giấy, mỏng, đủ thứ, giấy chàm, mực, hoặc từ tờ, hoặc rouleau.

Viết chì, cang viết chì đen hiệu Faber, Gilbert Conté, Chinois đủ thứ, có thứ để viết có thứ để vẽ; viết chì xanh, đỏ, đủ hiệu, cang viết bằng máy, bằng cây, bằng mung lớn nhỏ đủ thứ, có thứ cang ngòi bằng vàng, viết hoai không hư ngòi, hệ đồ mực một lần dùng cho tới hai tuần lễ mới hết.

MỰC. Mực đen thường nguyên litre, nửa litre, một phần tư litre, bình vuông, bình tròn hiệu Stéphen, Gardot, Antoine, la Populaire có thứ đen viết rồi in lại được kêu là (encre à copier) cũng có mực đỏ, xanh, nâu, chai nhỏ để viết, để dùng đóng con dấu, có mực tàu kiểu con rồng, hiệu con sư tử tốt thường hạng, có bán bình để mực mà bằng sành, bằng chai, bằng thủy tinh, bằng thau xi bạc lớn nhỏ đủ kiểu.

NGŨI VIỆT. — Ngòi viết hiệu Sergent-major France-militaire, Mallat, Blanz, Pourre đủ thứ, ngòi viết hiệu Mitchells đủ thứ cũng có ngòi viết tròn từ số 0 cho tới số năm.

Đủ thứ những lá thước cho học trò học, bằng cây bằng mung có bích góc, thước nạch kêu là Equerre bằng cây, bằng caoutchouc đủ hạng lớn nhỏ, đồ compas để vẽ, bàn đá viết đá, giấy đồ, giấy học, phấn, bao cho học trò đựng sách và đủ thứ đồ, dùng cho học trò, carte postale, họa đồ các tỉnh trong Nam-kỳ, Bắc-kỳ, Trung-kỳ và cả ông-đương.

Saigon. — Imp. F.-H. SCHNEIDER.

P. Le Directeur-Gérant.

Y. P. Hoàng

Luật mẹo tiếng Langsa làm ra bảng chữ quốc-ngữ

đang lúc này, người đồng bạn ta lo cho trẻ thiếu niên học tập tiếng đại Pháp. Trong chơn thù quả trẻ thơ đều đam lòng muốn mau thông nói chuyện tiếng đại-Pháp và đọc chữ đại-Pháp. cha mẹ, bà con khi thấy trong thân tộc có người thông thuộc tiếng đại-Pháp, thì đều vui mừng, vì nhờ đó mà mau rõ việc kiếm thời.

Nội chuyện tiếng đại-Pháp, mỗi tiếng mỗi câu đều có luật mẹo, chẳng phải như tiếng nước Nam ta. Dầu người đại-Pháp muốn nói cho trẻ em cũng phải lo học sách mẹo, hướng chỉ đồng bang, ta dộc chỉ muốn biết tiếng đại-Pháp mà bỏ luật mẹo sao nên!

Tiếng đại-Pháp làm ra trong sách mẹo, là tiếng để dùng trong công-văn, còn mỗi tỉnh trong xứ đều nói tiếng riêng gọi là tiếng Patois.

Cùng như bên Tàu, tuy là người có gốc bính như nhau, nhưng vậy người Quảng-đông, Triều-châu, Phước-Kiến, Bắc-Thảo, thầy đều nói tiếng khác nhau.

Tôi những mừng lo cho trẻ em cháu mau thông thuộc tiếng đại-Pháp, tôi đi kiếm trong những nhà bán sách vở tại Saigon coi có may mà gặp dạng thứ sách mẹo dạy tiếng Langsa làm ra bảng chữ quốc-ngữ, để cho trẻ nhỏ mới học tập dạng dùng cũng như nấc thang đầu hết chẳng.

May gặp trong nhà bán sách của ông chủ nhơn tờ nhưt báo Tân-Văn có thứ sách vừa ý tôi đang lo kiếm, hiệu là sách mẹo dạy tiếng Langsa in ra chữ quốc-ngữ, để cho người mới học tập dùng. Sách này làm theo thể thức của ông Larive và Fleury đã don bằng chữ Langsa và nhà-nước đã ghi thứ sách ấy của ông Larive và Fleury vào sổ các thứ sách của Châu-Thành Paris phát thí ra cho các trường làng trong Châu-Thành.

Danh tiếng ông Larive và Fleury về việc đặt sách vở, ai ai cũng đều biết. Và châu thành Paris chăm thứ sách mẹo này thì là đều tiện lẫn, và bởi chung sách ấy vừa trí và có ích cho kẻ mới học vở lòng.

Người dịch sách mẹo này ra chữ quốc-ngữ là đực cha Mossard, giám mục đương niên địa phận Saigon. Thứ người còn làm bề trên coi trường Taberd, người đã làm thứ sách ấy cho học trò của người học, và hề ai coi tới sách ấy từ bấy lâu nay thì đều nói rằng là sách có ích, ai muốn học tiếng Langsa vở lòng thì trước hết phải học mẹo này. Có phụ thêm hai mươi bốn trang tự điển, góp những tiếng cần dùng, chữ Langsa trước rồi giải nghĩa ra tiếng Annam kể theo một bên.

Các vị giáo sư dùng sách này mà dạy trẻ nhỏ, cũng là các người muốn biết tiếng Langsa ngõ vào đó ắt là phải hiểu-Lại biết nội những tiếng có trong 24 trang tự vị đóng kẻ sau cuốn mẹo này thì cũng dễ dùng mà nói chuyện chơi.

Đực cha Mossard táng thạo việc giáo huấn tiếng Langsa, nên cách đặt bài vở cho người Annam học thì đầu rành đó.

Ông chủ nhơn tờ Tân-Văn này là trang phú hộ làm chủ hai nhà in sách lớn tại Hà-nội và Saigon, người lo rải chữ nghĩa văn chương tay khắp cõi đông-Đương. Bởi cơ ấy nhà nước trọng thưởng ban cho người đang bạc ngũ đẳng Bửu-Tinh sánh bằng cựu trung thân Quốc-chánh. Ông chủ nhơn bằng lòng cho tôi rao lại cho đồng bang rõ về cuốn sách mẹo này, tôi hết lòng mừng rỡ và mau tay vội tĩa đôi lời đăng báo vào đây ngõ chữ quản từ miễn nghị, mỗi cuốn giá là 0,60, ai muốn mua xin gửi thơ và mandat 0,66 tiền sách cùng tiền gởi, để Imprimerie F.-H. Schneider, Saigon hay là gởi cho Bao quán Lục-Tinh-Tân-Văn, Saigon.

J.-B. BUI-MINH-ĐƯƠNG

OMNIUM FRANÇAIS

Tiệm lớn đủ đồ dự trữ tại Saigon, số 379, đường Catinat.

Nhà này chúng ra cho bá vạn tân chủ Annam, đến xem coi cho tường các món đồ đã chọn lựa mà bỏ về đây nhiều lắm, bán lại giá rẻ lạ thường, kể các món ra sau đây:

Cigarettes mélia — hàng giẻ đủ thứ — hàng canh to — giày — đèn bằng đồng, thau — đồ dùng đi săn bắn — yên ngựa, đồ bắt kê, đèn treo theo xe — giường bằng sắt đủ thứ — ghê, bàn, tủ bên Đại pháp đem qua. — Đồ chung trong phòng ăn và nội cuộc loan phòng — kiền lớn nhỏ đủ các hạng, đồ vật — thực đồ dành trong hộp — bánh hộp — rượu ngọt — rượu chát — rượu Champagne đủ thứ, vân vân...

Ai muốn xin một cuốn sổ mà xem cho biết vật chi giá là bao nhiêu, thì nhà này sẽ gởi cho, song phải chịu hai cắt tổn phí con niêm.

Lại có mua đồ thì cũng sẽ gởi tới trước cho, và tàu chủ đem bạc tới nhà giấy thép mà lãnh đồ.

Gọi thơ để như vậy: **OMNIUM FRANÇAIS, SAIGON**

Lời rao về sự hòa chọn dùng

Quần L. T. T. V. quen với một vị thợ về khoa làm học theo học pháp phương tây, những bài pháp về hình ảnh chụp rồi mới đến đến ra đăng. Vay Bộ quản rạo cho. Lúc đầu ông này, ai có muốn học pháp hình cho người trước (trông mình, cho mình, hay là cho vợ cho anh em bà con chi, xin gởi hình chụp rồi đến cho Bộ quản, và phải cắt nghĩa ở đây (tên chi cho vợ; và nói ý muốn về bao lớn, và về nước thuốc, hay là viết chi, lại phải coi theo giá đã định sau đây, là giá từ tiền, rồi gởi bạc y theo đó đến Bộ quản, tại Bộ quản hết tổng là lấy hình rồi chửi một thành, có hình hỏi đến nhà chúng sau.)

1) — Hình về vợ tôi từ hình lớn chụp tại y tích.

2) — Hình chụp in tấm thì phải gọi coi trước sẽ định giá.

3) — Xếp hình chụp người hay dùng mà người trước về mình (sau nhiều thì, hoặc thêm cái này, hoặc người trước dùng, dùng, mặc, người, áo, cụ, sự, áo dài, đầu chụp (chụp) về mình, xem muốn chụp đến thì phải hỏi trước sẽ định giá.

Rất các đến, miễn thơ định gương mặt ra về được, thì các đồ kia thêm bớt được hết.

CÁC TUỖ HỖN	Giá về Đàng về chi	Giá về Đàng về chi (tiền Việt Nam)
1) Hình nửa cái (buste) ...	10\$00	3\$00
2) Một người ngồi hay là đứng có bàn ghế đồ chụp từ 0*70, 0*90 tới 0*65	25,00	30,00
3) Hình một người ngồi hay là đứng có đồ chụp từ 0*65, 0*45 tới xđng	13,00	25,00
4) Hình trọn một người không đồ chụp từ 0*90, 0*65 sắp xuống ...	15,00	20,00
5) Hình hai người ngồi có đồ chụp từ 0*70, 0*55 tới 0*65, ...	30,00	36,00
6) Hình hai người ngồi có đồ chụp từ 0*65, 0*45 sắp xuống, ...	25,00	30,00
7) Cầu hình đứng (đang thì phải gọi thơ mà hỏi trước, rồi coi rồi sẽ định giá,		

N. B. — Như đơn bà đeo hột vàng nhiều thì giá hình sẽ ăn thêm mỗi người là một đồng rưỡi (1\$50) vì làm hột vàng nhiều công lắm.

Năm thứ ba, số 116

LỤC TỈNH TÂN VĂN

GIÁ BÁN NHẬT TRÌNH

Mua nước 12 tháng. 5 \$ 00
 — 6 tháng. 3 \$ 00

Mua chữ 12 tháng. 8 \$ 00
 — 6 tháng. 5 \$ 00

Không bán 3 tháng.

聞新省六

MỖI TUẦN DẶNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Giá bán lẻ tức số: 0 \$ 10

AI MUỐN mua như
trình thì gởi thơ và bạc,
phải đề như vậy:
Lục-tỉnh-tân-văn Saigon.

Chủ-nhơn: F. H. SCHNEIDER | Chủ-bút: Lương-khắc-Ninh

Quản-Nhật-trình ở tại đường KRANTZ số 4. — Nam-trung cũ nay đổi hiệu là:

LỤC-TỈNH KHÁCH-SANG

Giá tiền in những lời rao và yết thị trong
nhật trình Lục-tỉnh-tân-văn

Một trường, bề xuống 24 phân, cả hai
bên giữ mỗi tháng là 20 \$.

Một trường, bề xuống 24 phân, một bên
hay là 12 phân cả hai bên, giá mỗi
tháng là 12 \$.

Một phân tư trụ, ng. bề xuống 12 phân,

một bên, hay là 6 phân cả hai bên,
giá mỗi tháng là 7 \$.

Một phân tám trường, bề xuống 6 phân,
một bên, hay là 3 phân cả hai bên, giá
là 4 \$ mỗi tháng.

Còn mỗi một chữ in mà in hai bên giữ là
2 \$ mỗi tháng, như một bên thì 1 \$.

MỤC LỤC

- 1 — Giá lúa, giá bạc
- 2 — Tân tiểu thuyết, Giới Sắc (Đỗ-Thúc)
- 3 — Đức hoàng Bửu-Liên (A. — B. Bùi-minh-đương)
- 4 — Hương Truyền
- 5 — Xuất Cảng
- 6 — Ngoại quốc Tân Văn J. — B. Bùi-minh-đương)
- 7 — Ai Tin (Hồn quán)

- 8 — Cảm ơn thầy Cai-tông đó (Lục-tỉnh-tân-văn)
- 9 — Phát phần thưởng trường nữ học Bến-tre
- 10 — Tổng học tân thơ (Nguyễn-hữu-Hạp)
- 11 — Kiểm cổ kỹ quang (Nguyễn-dư-Hoài)
- 12 — Minh tâm hữu giám (Nguyễn-hữu-Chương)
- 13 — Các lời rao

LỤC TỈNH TÂN VĂN

GIÁ BÁN NHẬT TRÌNH
 Mua một 12 tháng, 5\$ 00
 6 tháng, 3 00
 Mua chịu 12 tháng, 8 00
 6 tháng, 5 00
 Không bán 3 tháng.

六 省 新 聞

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Giá bán lẻ từ số: 0 \$ 10

Ái muốn mua nhật trình thì gởi thơ và bạc, phải để như vậy: Lục-tỉnh-tân-văn Saigon.

Chủ-nhơn: F. H. SCHNEIDER | Chủ-bút: Lương-khắc-Ninh

Quản Nhật-trình ở tại đường KRANTZ số 4. — Nam-trung cũ nay đổi hiệu là:

LỤC-TỈNH KHÁCH-SANG

Giá tiền in những lời rao và yết thị trong nhật trình Lục-tỉnh-tân-văn

Một trường, bề xuống 24 phân, cả hai bên giá mỗi tháng là 20 \$.

Một trường, bề xuống 24 phân, một bên hay là 12 phân, cả hai bên, giá mỗi tháng là 12 \$.

Một phần tư trụ ng, bề xuống 12 phân,

một bên, hay là 6 phân cả hai bên, giá mỗi tháng là 7 \$.

Một phần tám trường, bề xuống 6 phân, một bên, hay là 3 phân cả hai bên, giá là 4 \$ mỗi tháng.

Còn mỗi một nhơn mà in hai bên giá là 2 \$ mỗi tháng, như một bên thì 1 \$.

MỤC LỤC

- 1 — Giá lúa, giá bạc
- 2 — Tân niên thuyết, Giới Sắc (Đá-Thức)
- 3 — Đức hoàng Bửu-Liêm (A. B. Bửu-minh-đương)
- 4 — Hương Truyền
- 5 — Xuất Cảng
- 6 — Ngoại quốc Tân Văn I. — B. Bửu-minh-đương
- 7 — Ai Tin (Hồn quán)

- 8 — Cảm ơn thầy Cai-lùng đó (Lục-tỉnh-tân-văn)
- 9 — Phát phần thưởng trường nữ học Bến-tre
- 10 — Tổng học tân thơ (Nguyễn-bửu-Hạp)
- 11 — Kiểm cổ kỹ quang (Nguyễn-dư-Hoài)
- 12 — Minh tâm bửu giám (Nguyễn-hữu-Chương)
- 13 — Các lời rao

Chủ-nhôn: F. H. SCHNEIDER | Chủ-bút: Lương-khắc-Ninh

Quán Nhặt-trình ở tại đường KRANTZ số 4. — Nam-trung cũ nay đổi hiệu là:

LỤC-TÍNH KHÁCH-SẠNG

Giá tiền in những lời rao và yết thị trong nhặt trình Lục-tính-tán-văn

Một trương, bề xuống 24 phân, cả hai bên giá mỗi tháng là 20 \$	một bên, hay là 6 phân cả hai bên, giá mỗi tháng là 7 \$.
Một trương, bề xuống 24 phân, một bên hay là 12 phân, cả hai bên, giá mỗi tháng là 12 \$.	Một phần tám trương, bề xuống 6 phân, một bên, hay là 3 phân cả hai bên, giá là 4 \$ mỗi tháng.
Một phần tư trương, bề xuống 12 phân,	Còn mỗi một nhơn mà in hai bên giá là 2 \$ mỗi tháng, như một bên thì 1 \$.

MỤC LỤC

1 — Giá mua, giá bán	8 — Cảm ơn thầy Cai-tông đó (Lục-tính-tán-văn)
2 — Tán niếu thuyết, Giới Sắc (Đứ-Thức)	9 — Phát phần thưởng trường nữ học Bến-tre
3 — đức hoàng Bửu-Liêm (A. — B. Bùi-minh-đương)	10 — Tông học tán thư (Nguyễn-bửu-Hạp)
4 — Hương Truyện	11 — Kiểm cổ kỹ quang (Nguyễn-du-Hoài)
5 — Xuất Cảng	12 — Minh tâm hữu giám (Nguyễn-bửu-Chương)
6 — Ngoại quốc Tân Văn I. — B. Bùi-minh-đương)	13 — Các lời rao
7 — Ai Tin (Hồn quán)	